

ORTAÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDE ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ YÖNTEMİ

The Case Study Research Method in the Religious Culture and Moral Knowledge Lesson of Secondary Education

Zafer YILDIZ
SDÜ, Doktora Öğrencisi
mrzaferyildiz@hotmail.com

Öz

Din öğretimi, günlük hayattan kopuk, ezbere dayalı ve öğretmen merkezli olduğu yönünde eleştirilere muhatap olmaktadır. Öğretim yöntem ve tekniklerinin din öğretiminde etkin bir şekilde kullanılması bu eleştirileri azaltacaktır. Örnek olay incelemesi yöntemi, problem içeren bir örnek olay üzerinde öğrencilerin konuşmaları ve öneriler sunmaları yoluyla öğrenmenin gerçekleştiği bir öğretim yöntemidir. Bu yönüyle yöntemin din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde kullanılması, düşünen, sorgulayan, araştıran bireylerin yetişmesine, din öğretimin öğrenci merkezli olmasına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı örnek olay incelemesi yönteminin ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde yararlanması gereken bir yöntem olduğunu ortaya koymaktır. Çalışmada ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi müfredatında yer alan yedi öğrenme alanından inanç, ibadet ve ahlak öğrenme alanlarına ait örnek ders işlenişleri sunulmaktadır. Örnek olay incelemesi yönteminin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin bütün öğrenme alanlarında uygulanmasının, yöntemi kullanmak isteyen öğretmenlere bir fikir vermesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Örnek Olay İncelemesi Yöntemi, Din Eğitimi, Öğretim Yöntem ve Teknikleri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi

Abstract

Religious education addressed to criticism that is disconnected to the real life, based on memorization and being teacher centred. The effective use of teaching methods and techniques in religious education will reduce mentioned criticisms. The case study research method is a practice which the learning is realized through students' talking and submitting proposal on a case study containing problem. With this aspect the use

of the method in the religious culture and moral knowledge lessons will make contribution to raise thinking, interrogant and researcher students and being the religious education students centred. The purpose of this study is to put forward that the case study method is a practice which should be benefited in the religious culture and moral knowledge lesson of secondary education. In the study, sample lesson teaching which take part in the curriculum of religious culture and moral knowledge lesson of secondary education regarding seven learning field -belief, worship and ethics are presented The case study research method is thought to be beneficial in terms of giving an idea for teachers who want to use the method in all learning field of the religious culture and moral knowledge lessons.

Keywords: The Case Study Research Method, Religious Education, Teaching Methods And Techniques, Religious Culture And Moral Knowledge

Giriş

Etkili bir öğretimin oluşması için dikkat çekme ve güdülenme, amaçlardan haberdar etme, ön bilgilerin uyarılması gibi genel ilkelere ihtiyaç vardır. Bu genel ilkelerden birisi de öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili bir şekilde kullanılmasıdır.¹ Eğitim-öğretim sürecinde hedeflenen kazanımların öğrencilere başarılı ve kalıcı olarak kazandırılmasında doğru öğretim yönteminin seçiminin büyük etkisi vardır. Çünkü doğru öğretim yöntemi, öğretim amaçlarına planlanan sürede ve etkili olarak ulaşılmasında kolaylıklar sağlamaktadır.

Öğretim etkin bir süreçtir. Öğretim süreci içerisinde öğretmen, öğrenciyi de etkin kılmalıdır. Öğrencinin etkin olmadığı bir derste, öğrenci sıkılmakta, öğrenme azalmakta, anlamadan ezberleme artmaktadır. Din öğretiminde aynı problemlerin yaşanmaması için öğrenci merkezli öğretim yaklaşımlarının uygulanması gerekmektedir. Bununla birlikte din hayatın içerisinde yerini almaktadır. Teorik bilgilerin, pratik örneklerle desteklenmesi, dinin hayatın içindeki yerinin gösterilmesi gerekir. Aksi takdirde ezberci, teorik, sıkıcı, kavranamayan, uygulanabilirliği olmayan bir din öğretimi gerçekleşir. Teori ve pratik arasındaki ilişkinin sağlanmasına özen gösterilmediği takdirde gençlerin öğretilen dinî bilgileri gereksiz ve anlamsız görmeleri mümkündür.²

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders programındaki genel amaçlara bakıldığında, dinî ve ahlakî bilgilerin öğretilmesiyle birlikte öğrencilere evrensel değerlerin kazandırılmasına yönelik amaçların da bulunduğu görülmektedir. Dersin özel amaçları ve konularının özelliği gereği, deney ve gözlem metodlarına yeterince yer verilememekte, öğrencinin konuları kavraması zorlaşmaktadır. Dolayısıyla din kültürü ve ahlak bilgisi

¹ Şükran Tok, “Öğretme-Öğrenme Stratejisi ve Modelleri” *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Ed.: Ahmet Doğanay), PegemA Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 137.

² Ramazan Buyrukçu, “Ortaokullardaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimine Genel Bir Yaklaşım”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4, Ankara, 1999, s. 190.

öğretmenlerinin öğrencilerde kazanım hedeflerini gerçekleştirebilmeleri kolay değildir. Öğretmenlere bu konuda yol gösterecek çalışmalara ihtiyaç vardır. Günümüzde din öğretiminde öğretim yöntemlerinin uygulanmasına yönelik çalışmalar yoğunluk kazanmış olmasına rağmen istenilen düzeye ulaşabildiğini söylemek mümkün değildir.³

Bazı araştırmalarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin, öğrencinin hayatıyla konular arasında bağ kurulmadan işlendiği ve derslerde gerçek hayattan yeterince örneklerin verilmediği ifade edilmektedir.⁴ Ayrıca Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin çoğunlukla anlatım yöntemini kullandıkları, bunun yanı sıra soru-cevap, grup çalışması ve tartışma yöntemlerinden de faydalandıkları ortaya konmuştur. Bu araştırmada öğretmenler anlatma yöntemini tercih etme sebebi olarak soyut konuların öğretiminde anlatma yönteminin yararlı olacağını düşündüklerini ve zamanı idareli kullanmak zorunda olduklarını ifade etmişlerdir.⁵ Bu durum din öğretimi açısından önemli bir problemdir.

Din öğretiminde sürekli aynı yöntemlerin kullanılarak konuların işlenmesi öğrencilerde bıkkınlık meydana getirebilir. Böyle bir problemin ortaya çıkmaması için din öğretimi yapan öğretmenlerin ya da din hizmeti yürütenlerin öğretim yöntemleri konusunda bilgili olmaları ve farklı yöntem ve teknikleri uyguluyor olmaları öğretimin verimliliği açısından yararlı olacaktır. Aynı zamanda konuların örneklendirilmesinde sadece tarihsel örneklere bağlı kalınması, günlük hayattan kopuk ders işlenmesi öğretim sürecini sıkıcı ve verimsiz hale getirebilir. Günümüzde gerek örgün gerekse yaygın din öğretimi açısından bu durum da önemli bir problemdir.

Eğitim- öğretimde gerçekleştirilmek istenen hedeflere ulaşmayı kolaylaştırmak için XVII. yüzyıldan günümüze kadar (Pestalozzi, Comenius, Froebel, Dewey gibi bilim adamlarının araştırmaları sonucu) bir takım

³ Din öğretiminde bazı öğretim yöntemlerinin uygulanması konusunda yapılan çalışmalardan bazıları : Süleyman Akyürek, *Din Öğretiminde Kavram Öğretimi*, Dem Yay., İstanbul, 2004, M. Şevki Aydın, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Kılavuzu 4-5-6-7-8*, MEB Yay., İstanbul, 2002, *Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi*, Karakoç Yay., Ankara, 1998, Recep Eryılmaz, *Orta Öğretimde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995, Tuğba Güler, *Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri*, Nobel Yay., Ankara, 2007, Osman Taştekin, *Kıyamet ve Ahiretle İlgili Kavramların Öğretimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1998, Pelin Pektaş, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Çoklu Zeka Uygulamaları*, Özel Ceceli Okulları Yay., Ankara, 2003. Hüseyin Peker, "Eğitim ve Öğretimde Metodun Önemi ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Metodlar", MEB Din Öğretimi Dergisi, Sayı:17, Ankara, 1998.

⁴ İlyas Çelebi, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin İlk ve Ortaöğretim Programlarına Girişi ve Bugünkü Müfredatı", *Din Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 6, İstanbul, 1999, s. 285, A. Ferhan Oğuzkan,(y.h.), Orta Öğretim Kurumlarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi ve Sorunları, *Türk Eğitim Derneği IX. Öğretim Toplantısı*, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 23-24 Mayıs 1991, s. 55-56.

⁵ Mualla Selçuk, *Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*, TDV Yay., Ankara, 1991, s. 155.

öğretim ilkeleri ortaya konulmuştur.⁶ Öğretimde kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretim ilkeleriyle uyumlu olması öğretim sürecinin etkinliğini artıran en önemli unsurlardandır. Örnek olay incelemesi yöntemi, öğretim ilkelerine birçok yönüyle uygun düşmektedir. Özellikle öğrenciye görelilik ve yakından uzağa ilkelerinin derste gerçekleştirilmesi için örnek olay incelemesi yöntemi çok ideal gözükmektedir. Ortaöğretimde görev yapan din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırmada, “programda üniteler öğrencinin içinde bulunduğu çevreye uyum sağlayabileceği nitelikte yaşama dönüktür.” görüşüne, öğretmenlerin % 14,3’ünün tamamen katıldığı, %47,1’nin büyük ölçüde katıldığı, %33,6’sının kısmen katıldığı, % 5’inin hiç katılmadığı ifade edilmiştir.⁷ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine yöneltilen günlük hayattan kopuk olduğuna dair eleştirilerin örnek olayların hayatın içinden seçilmesi sağlanarak kısmen de olsa giderilmesi mümkündür.

Din eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde örnek olay incelemesi yönteminin ahlak öğretiminde kullanılmasıyla ilgili araştırmaların yapıldığı görülmektedir.⁸ Halbuki örnek olay incelemesi yönteminin din öğretiminin bütün alanlarında kullanılmasıyla ilgili çalışmalara ihtiyaç vardır. Özellikle yenilenen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim programında amaçlanan hedeflerin gerçekleştirilmesinde örnek olay incelemesi yönteminden yararlanılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu’nda 28.02.1992 tarih ve 47 sayılı karar ile kabul edilerek uygulamaya konulan Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9, 10. ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı yeni öğretim programının kabul edilmesiyle uygulamadan kaldırılmıştır. Yerine 31. 03. 2005 tarih ve 16 sayılı karar ile kabul edilen yeni öğretim programı 2005–2006 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Yeni Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi programı insana saygı, düşünceye saygı, hürriyete saygı, ahlâkî olana saygı, kültürel mirasa saygı ilkeleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yeni öğretim programında öğrencilerde, doğru bilgi edinme, kendi başına düşünme kabiliyeti, eleştirel düşünme seçme kabiliyeti, hayatın anlamını keşfetme ve aklını kullanarak inancını temellendirme özelliklerinin gelişmesi hedeflenmiştir.⁹

⁶ (Öğretim ilkeleri: Öğrenciye görelilik, yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, açıklık, somuttan soyuta, ekonomiklik) Ayrıntılı bilgi için bkz. Leyla Küçükahmet, *Program Geliştirme ve Öğretim*, Nobel Yay. Dağ., Ankara, 2007, s. 42.

⁷ Canan Özbay, “1982 ve 2005 Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programlarının Karşılaştırılarak 2005 Öğretim Programının Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2007, s. 62.

⁸ Mevlüt Kaya, “Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ahlak Eğitiminde Kullanılması”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 8, Samsun, 1996, s. 135-155, M. Zeki Aydın, *Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*, Nobel Yay., Ankara, 2005.

⁹ MEB Din Eğitimi Genel Müdürlüğü, *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı*, Ankara, 2010

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın vizyonu ve genel hedefleri incelendiğinde, kişilerde birlikte yaşama, farklı fikirlere saygı duyma ve hoşgörü kültürünün öğrencilerde yerleştirilmesinin vurgulandığı görülmektedir. Örnek olay incelemesi yöntemiyle işlenen derslerde öğrenciler örnek olay hakkında yorumlar yapmakta, sınıf içinde kendi görüşlerini dile getirmekte ve diğer arkadaşlarının fikirlerini saygıyla dinlemeyi öğrenmektedirler.

Programın vizyon ve hedeflerinde ön plana çıkan ikinci husus, öğrencilerin eleştirel bir bakış açısıyla sorgulayabilmeleri, düşünebilmeleri, akıllarını kullanabilme becerisini kazanabilmeleridir. Yine örnek olay incelemesi yöntemiyle ders işlenirken, örnek olay üzerinde öğrenciler düşünmekte, sonuca kendi yordama yeteneklerini kullanarak ulaşmaktadırlar. Örnek olay incelemesi yöntemi yukarıda belirtilen hususlarla birlikte, öğretim programının birçok hedefinin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmada, örnek olay incelemesi yönteminin Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde kullanılabilir uygun bir yöntem olduğunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Ayrıca bu çalışmayla derslerde örnek olay incelemesinin kullanılması konusunda din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine yol gösterici olmak ve din öğretiminde yöntem ve tekniklerin kullanılması konusundaki çalışmaların artmasına küçük de olsa bir katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Çalışmada öncelikle örnek olay incelemesi yöntemiyle ilgili kavramsal çerçeve belirtilmekte ve sonra ortaöğretim DİKAB programındaki her bir öğrenme alanında örnek olay yönteminin kullanılabilirliğini gösteren örnek ders planlarına yer verilmektedir. Ortaöğretim DİKAB müfredatı yedi öğrenme alanından oluşmaktadır. Bunlar: İnanç, İbadet, Hz. Muhammed, Vahiy ve Akıl, Ahlak ve Değerler, Din ve Laiklik, Din, Kültür ve Medeniyetimiz öğrenme alanlarıdır. Burada öğrenme alanlarından inanç, ibadet, ahlak ve değerler öğrenme alanları için birer örnek ders işlenişi sunulacaktır.

1. Örnek Olay İncelemesi Yöntemi

Örnek olay incelemesi yöntemi, hayatta karşılaşılan ve bir problem içeren olaya öğrencilerin aktif olarak katılmaları ve sorunlu olayın nedenleri hakkında öğrencilerin fikirlerini söylemeleri ve çözüm önerileri sunmaları yoluyla öğrenmenin sağlandığı bir yöntemdir.¹⁰

Aydın, örnek olay incelemesi yöntemini, “bir olayın ya da sorunun yazılı veya sözlü anlatıldıktan ya da bir film olarak gösterildikten sonra konu

¹⁰ Salih Uşun, “Öğretim İlkeleri ve Stratejileri – Yöntemleri ve Teknikleri”, Öğretim İlke ve Yöntemler (Ed. Salih Uşun), Kriter Yay., İstanbul, 2008, s. 165, Recâi Doğan, Cemal Tosun, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*, Pegem Yay., Ankara, 2003, s. 100.

hakkında öğrencilerin tartışarak çözüm ve önerilerini ortaya koymaları temeline dayanan bir öğretme yoludur.”¹¹ şeklinde tanımlamaktadır.

Küçükahmet, bir problem içeren örnek olayın gerçek olabileceği gibi hayâlî de olabileceğini aynı zamanda örnek olayın yazılı, sözlü bir metin ya da bir film olabileceğini belirtmektedir.¹²

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere örnek olay yönteminde öğrenciler, öğretmenin rehberliğinde çözüme kendileri ulaşır. Bundan dolayı bu yöntem öğretme yaklaşımlarından buluş yoluyla öğretme yaklaşımı içerisinde olan bir yöntemdir. Buluş yoluyla öğretme yaklaşımı örnek olay incelemesi yönteminde; “öğrencinin elindeki materyallerle uğraşarak, olguları gözleyerek, elde ettiği bilgiler arasında ilişki kurarak, öğretilmek istenen kavram ya da ilkeyi kendisinin keşfetmesi.”¹³ olarak belirginleşmektedir. Sünbül de örnek olay incelemesi yönteminin bu yönüne dikkat çekerek, örnek olay incelemesi yönteminin, “belirli bir öğretim konusu ile ilgili gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında neden, nasıl ve sonuç ilişkisine göre incelenerek çözülmesi yoluyla öğrencilerin o konu ile ilgili bilgi, beceri ve tutum kazanmasını sağlamak ve benzer olaylar karşısında daha hızlı ve etkin çözüm yolları bulmalarına yardımcı olmak için kullanıldığını¹⁴ belirtmiştir.

2. Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Üstün ve Eksik Yönleri

Öğretim yöntemlerinin her birinin diğerine göre üstün özellikleri vardır. Her bir öğretim yöntemini uygun zamanda, uygun konularda kullanmak gerekmektedir. Örnek olay incelemesi yöntemi bir bütün olarak değerlendirildiğinde şu üstün özellikleri sıralamak mümkündür:

Bu yöntemle öğrenci eğitim süreci içerisinde kendisine en çok yardımcı olacak yeteneği, öğrenmeyi öğrenmektedir. Öğrenmeyi öğrenmek yaklaşımını, “mevcut bilgileri kullanarak yeni durumlar için gerekli bilgiyi üretebilmek”¹⁵ şeklinde tanımlarsak, öğrenci konuyla ilgili örnek olayı değerlendirirken, mutlaka mevcut bilgilerini kullanacak, sonuca ulaşabilmek için bilgi üretmek zorunda kalacaktır.

a. Öğrenci, öğrenmeyi öğrenerek, bilgiyi kendi başına bulmayı öğrenir. Öğrencinin kendi bulduğu bilgiler kolay kolay unutulmaz ve uzun süre akılda kalır. Dolayısıyla bu yöntem, kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır.

b. Öğrenciler olaylara farklı açılardan bakmayı öğrenir. Sunulan örnek olay üzerinde yapılan farklı yorumlar ve değerlendirmeler, kişiye göremediği başka boyutların da var olduğunu hissettirir. Olayları değerlendirirken yüzeysel olmamak gerektiğini anlar.

¹¹ Aydın, *Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*, s.103.

¹² Leyla Küçükahmet, *Program Geliştirme ve Öğretim*, Nobel Yay., Ankara, 2007, s.71.

¹³ Nurettin Fidan, Münire Erden, *Eğitime Giriş*, Alkım Yay., İstanbul, 1998, s.184.

¹⁴ Ali Murat Sünbül, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2007, s. 354.

¹⁵ Yüksel Özden, *Eğitimde Yeni Değerler*, Pegem Yay., Ankara, 1998, s.95.

c. Örnek olaylar, öğrencilere olayları başkalarının bakış açısından görebilme, başkalarının duygularını hissedebilme ve başkalarını anlamada gerçeğe yakın olabilme imkanı verir.¹⁶

d. Öğrencilerin derse katılacakları bir ortamın oluşturulması, öğrencilerin derse olan ilgilerini artırır ve ders onlar için zevkli hale gelir.

e. Öğrencilerin toplum içinde konuşma, kendilerini ifade edebilme yeteneklerinin gelişmesine ve medenî cesaret kazanabilmelerine katkı sağlar. Öğrencilere doğru, etkili bir konuşma becerisi kazandırmanın sınıf içi eğitim etkinliklerinin başında yer aldığı belirtilmektedir.¹⁷

f. Örnek olay incelemesi yönteminde öğrenci bilgiyi anlamlandırır, somut yaşantılarda bilginin pratiğe dönüşmüş halini görür. “Öğrenciye bir takım bilgi aktarma suretiyle onu belli konularda bilgi sahibi yapmak mümkündür. Ancak bu bilgiyi anlamak ve yorumlamak öğrencinin öğreneceği bir şeydir. Aktarılan bilginin malumat olmaktan öte geçebilmesi ve kişinin düşünmelerinin bir parçası olabilmesi için o bilginin öğrenci tarafından anlamlandırılması gerekir.”¹⁸

g. Örnek olay incelemesi yöntemi, sınıf yönetiminde, öğrencilerin derse ilgi göstermelerini sağlamak amacıyla etkili bir kontrol aracı olarak da kullanılabilir.¹⁹ Öğrenci, konuyla ilgili olarak, her an öğretmenin kendisine de söz hakkı verebileceğini düşünerek dersi takip eder.

h. “Öğrencilerin, izledikleri televizyon dizilerinden, seyrettikleri filmlerden, okudukları kitaplardan, büyüklerinin kendilerine anlattığı ilgi çekici olaylardan bazı örnekleri sınıfta anlatmaları ve eleştirmeleri, günlük hayata bakış geliştirmelerine yardım edecektir.”²⁰

Örnek olay incelemesi yöntemi elbette etkili bir öğretimin bütün şartlarını karşılayan eksiksiz bir öğretim yöntemi değildir. Diğer öğretim yöntemlerine göre üstün özellikleri bulunmasına karşın eksik yönleri de vardır. Örnek olay incelemesi yönteminin eksik yönlerini şu şekilde maddeler halinde sıralayabiliriz:

a. Örnek olay incelemesi yönteminde bilgiler, tanımlar öğrenciye hazır olarak verilmez. Çünkü öğretim yaklaşımlarından “buluş (keşfetme) yoluyla öğretim yaklaşımı” içerisinde yer alan bir yöntemdir.²¹ Öğrencilerin sonuca ulaşmaları zaman alabilir. Hatta, tartışma ortamının iyi yönetilememesi durumunda zaman yetmeyebilir.

b. Seçilen örnek olayın öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte olması gerekmektedir. Aksi takdirde öğretim için gerekli güdülenme oluşmayacaktır.

¹⁶ Aydın, *Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*, s.106.

¹⁷ İbrahim Ethem Başaran, *Eğitim Psikolojisi*, Gül Yay., Ankara, 1996, s.254.

¹⁸ Özden, *Eğitimde Yeni Değerler*, s.93.

¹⁹ Aydın, *Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*, s.245.

²⁰ Beyza Bilgin, Mualla Selçuk, *Din Öğretimi*, Gün Yay., Ankara, 1999, s.149.

²¹ Aydın, *Din Öğretiminde Yöntemler*, Nobel Yay., Ankara, 2005, s.16.

c. Sınıf yönetiminde öğretmenin çok dikkatli olması, sınıfı çok iyi yönetebilmesi ve yönlendirebilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde sınıfta kargaşa ve gürültü oluşur.

d. Her konu için örnek olay bulmak zor olacaktır. Sunulan örnek olayın aynı zamanda öğrencilerin düzeylerine göre olması da önemlidir.

e. Kalabalık sınıflarda uygulanmasında zorluk çekilebilir. Ancak bunu uygulanmasının imkansız olduğu şeklinde anlamamak gerekir.

f. Öğrencilerin kendilerinin çözüme ulaşmasını isteyen öğretmenin, çok sabırlı olması gerekir. Öğrenciler, konuyla ilgili ilgisiz değerlendirmeler yapabilir, sonuca gitmede geç kalabilirler. Bu durumda öğretmenin sabırla, sinirlenmeden onları dinlemesi, ipuçlarıyla yönlendirmesi beklenir.

3. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Örnek Olay Yönteminin Uygulanması

Örnek olay incelemesi yönteminin derslerde genellikle dört aşamada uygulandığı görülmektedir²²:

Öncelikle örnek olayın seçilmesi veya hazırlanması gerekmektedir. Öğretmen, örnek olay seçiminde dikkatli olmalı, sınıfın düzeyine ve konusunun hedeflerine uygun bir örnek olay belirlemelidir. Aynı şekilde örnek olay üzerinde öğrencilerin fikirlerini açmak, tartışmayı yönlendirebilmek amacıyla sorular hazırlamalıdır.

İkinci aşamada, örnek olay seçiminden ve hazırlıklarından sonra örnek olayın sunulmasına başlanmalıdır. Öğretmen örnek olayı sunarken farklı teknikler ve usuller belirleyebilir:

- Seçilen veya hazırlanan örnek olayları yazılı olarak her bir öğrenciye dağıtarak kendilerinin okumalarını sağlayabilir.
- Belirlenen örnek olay metnini tepegöz ya da sinevizyon vasıtasıyla bilgisayardan yansıtarak öğrencilere okuyabilir, bir öğrenciye okutabilir veya herkesin kendi içinden okumasını isteyebilir.
- Sözlü olarak olayı anlatabilir ya da bir metinden okuyabilir.
- Örnek olayı dramatize edebilir.
- Film olarak gösterebilir.
- Kart oyunları tekniği ile “siz olsaydınız ne yapardınız?” sorusunu sorabilir.

Üçüncü aşamada, örnek olayın sunumu sırasında ya da bittikten sonra örnek olay üzerinde öğrenciler tartışır ve görüşlerini ifade eder. Öğrencilerin örnek olayla ilgili tartışmalara girebilmeleri için konu ile ilgili temel kavram ve bilgilere sahip olmaları gereklidir. Aksi takdirde tartışmanın temel

²² Mehmet Taşpınar, *Kuramdan Uygulamaya Öğretim Yöntemleri*, Üniversite Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 2006, s.82, Türkan N. Tok, “Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler”, *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Ed. Ahmet Doğanay), PegemA Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 170.

çerçevesi belirlenmemiş olduğundan tartışma kısır döngü içerisinde sonuca ulaşmadan sürer gider.

Öğretmenin öğrencileri tartışma ortamına çekmede rolü ve tavrı önemlidir. Öğretmenin öğrencilerine serbestçe duygu ve düşüncelerini ifade edecek fırsatı vermesi ölçüsünde öğrenciler fikirlerini rahatça ortaya koyacaklardır. Öğrencilere örnek olayla ilgili soruların aşamalı olarak sorulması da tartışmanın sonuca ulaşmasını sağlayacaktır. Öğretmen tartışmalar sırasında zaman zaman araya girerek zıtlıklar, benzerlikler ve farklılıkların altını çizmeli ve konuyu toparlamalıdır.

Örnek olay incelemesi yönteminin etkili bir şekilde uygulanmasında, öğretmenin sınıfı 5-6 kişilik gruplar halinde düzenlemesinin de faydalı olacağı ifade edilmiştir.²³ Öğretmenin örnek olayı sunmasından sonra her grup, öncelikle kendi arasında bir grup başkanının başkanlığında konuyu analiz ederek tartışır. Sonra her grup başkanı diğer grup başkanlarıyla tartışma ortamına girer. Bu teknik, özellikle kalabalık sınıflarda tartışma ortamı oluşturmada idealdir.

Son olarak tartışmanın sonlandırılması aşaması vardır. Örnek olayın tartışılmasından sonra elde edilen genellemeler, çözüm yolları tahtaya kaydedilmeli ve sınıfla paylaşılmalıdır. Örnek olay yöntemi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde yukarıda sayılan aşamalarda uygulanabilir. Ancak, ortaöğretimde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde örnek olay incelemesi yöntemini uygularken göz önünde bulundurulması gereken hususlar vardır:

Öncelikle seçilen örnek olay öğrencilerin olgunluk düzeyine uygun olmalıdır. Ortaöğretim basamağı ilk ergenlik (yaklaşık 14-16 yaş) ile son ergenlik (yaklaşık 16-18 yaş) evrelerini kapsamaktadır.²⁴ Bu yaşın kendine özgü özellikleri vardır. Bu dönemde öğrenciler olaylara duygusal bakmaktan ziyade ussal, akılcı olarak bakarlar. Bu durum öğrencinin dini inançlarına da yansır. İnançlarını duygusal değil, akıl ve mantık zemininde değerlendirmeye çalışırlar.²⁵ Bu nedenle örnek olay seçiminde dikkat edilmeli, öğrencinin yaş farkı dikkate alınmalıdır.

Örnek olayın en başta tutarlı olması önemlidir. Zira “tutarlı bir örnek olay; öğrencinin gerçek hayatta karşılaşabileceği olaylara yakın bir yaşantı kazandırabilecek nitelikte olmalıdır.”²⁶

Sunulan örnek olayda öğrencilerin zihinlerini meşgul edecek ve dikkatlerini dağıtacak ayrıntılara girilmemelidir. Örnek olayda anlatmak istediğimiz ana fikir üzerinde düşünceler yoğunlaşmalıdır. Özellikle tarihten seçilen örnek olaylarda öğrencilerin bu öğretim basamaklarında

²³ Aydın, *Din Öğretiminde Yöntemler*, s. 187, Kaya, *Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ahlak Öğretiminde Kullanılması*, s. 139.

²⁴ Başaran, *Eğitim Psikolojisi*, s. 42.

²⁵ Geniş bilgi için bk. Başaran, *Eğitim Psikolojisi*, s. 191.

²⁶ Adem Akıncı, *Din Eğitiminde Etkili Bir Yöntem: Hikaye*, Feza Gazetecilik AŞ, İstanbul, 2001, s.41.

anlayamayacağı ayrıntılar olabilmektedir. Bunların izahında öğretmen zor durumlarda kalabilir.²⁷ Bundan dolayı gereksiz ayrıntılar örnek olayda eğer atlanabiliyorsa atlanmalı aksi taktirde başka bir örnek olay seçilmelidir.

Anlatılan örnek olay İslam'ın temel prensiplerine ve ahlakî prensiplere uygun olmalıdır. Öğrencilere bir konuyu işlerken, başka bir konuda yanlışlıklara sebep olunmamalıdır. Örnek olayın içerisinde doğru olmayan ifadeler, yanlış bilgiler, hurafeler ve gayri ahlaki sözler varsa bunlar örnek olaydan çıkarılmalıdır.

Ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programı, yedi öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır. Her sınıf yedi üniteden oluşmakta ve her sınıfta yedi öğrenme alanından her birisi için bir ünite bulunmaktadır. Öğretim programında yer alan öğrenme alanları ve üniteler kılavuzda aşağıdaki şekliyle gösterilmiştir.²⁸

ÖĞRENME ALANLARI	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
İNANÇ	İnsan ve Din	Allah İnancı	İnsan ve Kaderi	Dünya Hayatı ve Ahiret
İBADET	Temizlik ve İbadet	İslâm'da İbadetler	İslâm'da İbadetlerin Faydaları	Dinlerde İbadetler
HZ. MUHAMMED	Hz. Muhammed'in Hayatı	Kur'an'a Göre Hz. Muhammed	Hz. Muhammed'in Örnekliliği	Hz. Muhammed'i Anlama
VAHİY VE AKIL	Kur'an ve Ana Konuları	Kur'an ve Yorumu	İslâm Düşüncesinde Yorumlar	İslâm Düşüncesinde Tasavvufi Yorumlar
AHLAK VE DEĞERLER	Değerler ve Aile	Haklar, Özgürlükler ve Din	İslâm ve Barış	Tövbe ve Bağışlama
DİN VE LAİKLİK	Laiklik ve Din	Atatürk ve Din	Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi Din Hizmetleri	Atatürk ve Din Öğretimi
DİN, KÜLTÜR VE MEDENİYET	Türkler ve Müslümanlık	İslâm ve Bilim	İslâm ve Estetik	Yaşayan Dinler ve Benzer Özellikleri

²⁷ Birol Vural, *Öğretim Faaliyetlerinde Yöntem-Teknik ve Etkinlikler*, Hayat Yay., İstanbul, 2004, s. 101.

²⁸ MEB, *Ortaöğretim Din Kültürü Öğretim Programı*, s. 43.

Tabloda gösterilen yedi öğrenme alanının her birisi için örnek olay incelemesi yöntemini yukarıda ifade edilen aşamaları göz önünde bulundurarak uygulamak mümkündür. Bütün öğrenme alanlarıyla ilgili örnekleri burada vermemiz mümkün olamayacağı için inanç, ibadet, ahlak ve değerler öğrenme alanlarında yöntemin uygulanışıyla ilgili örnekler verilmiştir.

1. Uygulama Örnekleri

a. İnanç Öğrenme Alanında Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Uygulanması:

Dersin Adı : Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi

Sınıf : 9. sınıf

Ünite : İnsan ve Din

Konu : Dinin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi

Süre : 40 dk.

Yöntem : Takrir, Soru-Cevap ve Örnek Olay İncelemesi Yöntemleri

Araç-Gereç : Sinevizyon, Bilgisayar, Kur'an-ı Kerim

Kazanım : İnsanın akıl sahibi ve inanan bir varlık olma özelliğiyle diğer varlıklardan ayrıldığını kavrar.

1. Hazırlık Aşaması

Öğretmen insanın varlıklar âlemindeki konumu üzerinde öğrencilerle konuşur.

“Çevrenizdeki varlıklarla aramızda hangi benzerlikler ve farklar var, hiç düşündünüz mü?”

“Mükemmel bir organizmaya sahip insanın gerçek ihtiyaçları neler olabilir?” gibi soruları öğrencilere yöneltir.

2. Örnek Olayı Sunma Aşaması:

Öğretmen, örnek olayı sinevizyondan yansıtarak, bir öğrencinin metni okumasını ister:

Hız. İbrahim'in yaşadığı toplumda herkes putlara ve gök cisimlerine tapıyordu. Hz. İbrahim, kendisine henüz peygamberlik gelmediği halde insanların bu durumuna hayret ediyor ve üzülüyordu. Çevresindeki ağaçları, taşları, hayvanları, insanları ve bütün her şeyi bir var eden olması gerektiğini düşünüyordu.

Bir gece gökyüzüne baktı ve bir yıldız gördü. Bunun üzerine “Benim Rabbim budur.” dedi. Fakat gündüz olup yıldızlar ortadan kaybolunca Hz. İbrahim, “Ben batanları sevmem” dedi. Tekrar akşam olup ay görünce “İşte benim Rabbim bu olabilir” dedi. Ay da batınca “Rabbim bana doğru yolu göstermeseydi, elbette ben de sapan topluluklardan olurum” dedi. Sonra güneşi doğarken gördü ve “Budur benim Rabbim. Bu daha büyük” dedi. O da batınca dedi ki: “Ey kavmim ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden

uzağım. Ben yüzümü tamamen gökleri ve yeri yaratana çevirdim ve artık O'na ortak koşanlardan değilim.”²⁹

3. Sorular ve Tartışma Aşaması :

- Hz. İbrahim neden bir arayış içine girmişti?
- Hz. İbrahim neden gök cisimlerinin ilah olabileceğini söylüyor?
- “Batanları sevmek” sözüyle ne kastetmiş olabilir?
- Hz. İbrahim, Gerçek Yaratıcı'nın Allah olduğu fikrine nasıl ulaştı?
- Hz. İbrahim, günümüzde olsaydı, nasıl örnekler verirdi?

4. Sonuç Aşaması

Allah insana akıl vermiştir ve insandan akletmesini, düşünmesini istemektedir. İnsan mahiyetinde inanma duygusu vardır. İnsan çevresine, hayvanlara ve kendisine bakarak, bütün bunların tesadüf eseri olmadığını anlayabilir. Bir Yaratıcı'nın var olduğunu kavrayabilir. Din de bu inancın sistemli olarak yaşanması, pratik hayata aktarılmasıdır.

b. İbadet Öğrenme Alanı İçerisinde Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Uygulanması

Dersin Adı	: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi
Sınıf	: 10. sınıf
Ünite	: İslam'da İbadetler
Konu	: Salih Amel
Süre	: 40' dk.
Yöntem	: Drama, Soru-Cevap ve Örnek Olay İncelemesi

Yöntemleri

Araç-Gereç : Sinevizyon, Bilgisayar

Kazanım : İyi işler yapma, güzel davranışlar geliştirme ve çalışmanın da bir ibadet olduğu bilincine varır.

6.1. Hazırlık Aşaması

Öğretmen öğrencilere “İbadet deyince aklınıza ne geliyor?”, “İbadet etmek nasıl olur?” vb. sorular sorar. İbadet kavramıyla ilgili öğrencilerin ön bilgilerini yokladıktan sonra sınıfı gruplara ayırır. Yansıtacağı örnek olayı dinledikten sonra her grubun kendi içinde düşünmesini ve vardıkları sonucu sınıfla paylaşmalarını ister.

6.2. Örnek Olayı Sunma Aşaması

Öğretmen, örnek olayı sinevizyonla sınıfa yansıtır, kendisi ya da öğrencilerinden isteyen birisine okutabilir. Örnek olayı sınıfa yansıtmadan öğrencilerden bir grup seçerek olayı onlara anlatır ve doğaçlama oynamalarını da isteyebilir. Örnek olayı sunarken drama tekniğinden de yararlanması dersin daha etkili ve katılımcı hale gelmesini sağlayabilir.

²⁹ En'am, 6/75-79 ayetlerinden uyarlanmıştır.

Ahmet beyin üç oğlu vardı. Ahmetbey oğullarını iyi yetiştirmek için elinden gelen gayreti gösterir, onlarla ilgilenmeyi ihmal etmezdi. Yaşadıkları küçük şehirde çocuklarının eğitimi için duyduğu her fırsatı da değerlendirirdi.

Evin kapısı çalınca Ali koşarak kapıyı açtı. Gelen Ahmet beydi. Çocuklar şaşırmışlardı. Babaları bu gün daha erken eve gelmişti ve yüzünde de mutlu bir tebessüm vardı. Ahmet bey sevinçli ve heyecanlı bir ses tonuyla : “Çocuklar size harika bir haberim var. Dünyanın en güzel Kur’an okuyan adamı buraya gelmiş. Akşam da merkez camide Kur’an okuyacaktı. Düşünebiliyor musunuz, akşam Kur’an ziyafeti var. Biran önce yemeklerimizi yiyelim, hazırlıklarımızı yapalım. Ben daha erken çıkacağım. Dedenizi evinden alıp, camiye getireceğim. Akşam cami de buluşuruz” dedi. Ali, Emre ve Selim de bu habere sevinmişlerdi.

Üç kardeş dışarı çıkmak için hazırlanıyorlardı ki, Emre birden yarın çok önemli bir sınavı olduğunu hatırladı. Eğer bu sınava çok iyi çalışmazsa sınıfta kalabilirdi. Emre tam bunları düşünürken, kapının çalındığı duyuldu. Komşuları Emine Teyze’nin küçük kızıydı. “Annem birden fenalaştı. Babam bu akşam evde yok. Hastaneye kadar birinizin yardımına ihtiyacımız var.” dedi.

Ali hemen “Tamam, ben hazırım” diyerek, küçük kızla birlikte evden dışarı çıktı. Selim tek başına kalmıştı. O da tek başına caminin yolunu tuttu.³⁰

6.3. Sorular ve Tartışma Aşaması

Aşağıdaki sorularla örnek olay tartışılır:

- Siz hangi kardeşin yerinde olmak isterdiniz?
- Üç kardeşten hangisi doğru olanı yaptı?
- Üç kardeşin davranışlarının ortak yönü nedir?
- Kardeşlerden hangisi bir ibadeti yerine getirdi?
- Sizin de buna benzer bir olay başınızdan geçti mi?

6.4. Sonuç Aşaması

Öğretmen, camide Kur’an-ı Kerim dinlemenin de, bir hastaya yardımcı olmanın da, oturup ilimle meşgul olmanın da bir ibadet olduğunu anlatır. Önemli olanın bütün bu yapılanların güzel bir niyetle yerine getirilmesi olduğunu vurgular. Niyetlerin en güzelinin karşılık beklemeden Allah’ın sevgisini ve rızasını kazanmak düşüncesi olduğunu belirtir.

Salih amel kavramının tanımını yapar: Halis, güzel bir niyetle sırf Allah rızasını kazanmak amacıyla yapılan her türlü iş ve davranışa salih amel denir.

³⁰ Bu olay “öğretmenin yazdığı örnek olay” olarak kurgulanmıştır.

Öğretmen, ibadet kavramından sadece namaz, oruç, hac gibi ibadetleri anlamamızın doğru olmadığını, ibadet kavramının bir çok iş ve davranışı içine aldığı belirtir.

b. Ahlak ve Değerler Öğrenme Alanı İçerisinde Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Uygulanması:

Dersin Adı	: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi
Sınıf	: 9. sınıf
Ünite	: Değerler ve Aile
Konu	: Aile Toplumun Temelidir.
Süre	: 40' dk.
Yöntem	: Takrir, Soru-Cevap ve Örnek Olay İncelemesi
Yöntemleri	
Araç-Gereç	: Sinevizyon, Bilgisayar
Kazanım	: Ailenin birey ve toplumun temeli olduğunu kavrar.

1. Hazırlık Aşaması :

Öğretmen, öğrencilere “Aile” denince akıllarına ne geldiklerini sorar. Öğrencilerin “aile” kavramıyla ilgili duygularını öğrenir. Ailenin toplumun temeli olduğunu, sağlıklı toplumların sağlıklı ailelerin oluşmasıyla ayakta kalabileceğini ifade eder.

2. Örnek Olayı Sunma Aşaması :

Örnek olay, tahtaya yansıtılır ve bir fon müziği eşliğinde okunur. Örnek olayın okunması sırasında fon müziğinin kullanılması, öğrencilerin örnek olaya daha da yoğunlaşmalarını ve olayı daha iyi hissedebilmelerini sağlayabilir. Seçilen fon müziğinin konunun niteliğine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Gizem, evinden ve anne babasının koydukları kısıtlamalardan bıkmıştı. Ailesinin yaşam tarzına karşı çıktı. Bir gün ansızın “Ben sizin gibi yaşamak istemiyorum. Sizleri terk ediyorum!” yazılı bir mektup bırakarak evini terk etti ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir kadın olmaya karar verdi.

Ancak, birkaç ay sonra keyfi kaçtı, çünkü bir türlü iş bulamıyordu. Çok mutsuzdu. Birkaç yıl geçti, babası ölmüş, annesi de üzüntüden iyice yaşlanmıştı. Gizem seçtiği yaşam tarzının pençesinde, pişmanlıklar ve acılar içinde kıvranarak yaşar oldu.

Geçen onca yıl boyunca anne ile kızı hiç görüşmedi. Anne yıllar sonra kızının yaşadığı şehri öğrendi. Her köşe başında durup, gelip geçene bir resim gösterdi. Bu resim, saçlarına ak düşmüş gülümseyen bir kadının resmiydi ve resmin altında şunlar yazıyordu: “Seni hala çok seviyorum... Evine dön!”

Aradan birkaç ay geçti; ne arayan oldu, ne soran. Sonra günün birinde Gizem bir bankın üstünde yorgun ve mutsuz bir şekilde otururken, gözleri duvar panosuna çarptı. Orada asılı olan resmi görünce: “Bu kadın

benim annem olabilir mi?” diye heyecanlandı. Ayağa kalktı, resmin yanına gitti. Annesini tanıdı ve resmin altındaki yazıları okudu: “Seni hala seviyorum.... Evine dön!” Resme bakarken gözyaşlarını tutamıyordu. Bu gerçek olamazdı.

Bu arada akşam olmuş ve Gizem o kadar duygulanmıştı ki, evine doğru yürümeye başlamıştı. Evine vardığında gün ışığıydı. Korkmuş, ne yapacağını bilemiyordu. Kapıyı tıklattığı anda kapı kendiliğinden açıldı. O anda evlerine birilerinin girdiğini ve annesine bir zarar verdiklerini düşündü. Hemen annesinin odasına koştu ve kapısını açtı. Annesi mışıl mışıl uyuyordu. Annesini uyandırdı haykırarak ,”Benim anne! Benim! Evime döndüm!”

Annesi gözlerine inanamadı. Gözyaşlarını sildi ve birbirlerine sarıldılar. Gizem’in ağzından şu sözler döküldü: “O kadar korktum ki! Kapı açıktı, birilerinin sana zarar vermiş olduğunu düşündüm!”

Annesi sakın bir şekilde yanıtladı kızını , “Korkma kızım. O kapı sen gittiğinden bu yana hiç kilitlenmedi.”³¹

3. Sorular ve Tartışma Aşaması:

- Genç kız evi terk etmekte haklı mı?
- Genç kız evden ayrılınca neyi anladı?
- Siz genç kızın yerinde olsaydınız neler hissederdiniz?
- Siz annenin yerinde olsaydınız neler hissederdiniz?
- Genç kızın annesi neden kızını sevmekten vazgeçmedi?
- Annenin kapıyı hiç kilitlememesinin nedeni nedir?

4. Sonuç Aşaması:

Öğretmen öğrencilerin verdikleri cevaplardan “aile” kavramını açıklayan cümleleri tahtaya yazar. Ailenin birey ve toplumun temeli olduğunu vurgular. Örnek olaydaki genç kızın ailesinden ayrıldığı zaman ailesinde yaşadığı huzuru özlediğini, annesinin kızını hala sevdiğini söylemesinin, anne-babanın sevgilerinin karşılıksız olduğunu gösterdiğini ifade eder.

SONUÇ

Eğitim-öğretim sürecinin belli ilke ve yöntemlerle yürütülmesi gerekmektedir. Öğretim programında belirlenen içeriğin belirlenen süre içerisinde başarılı ve etkili bir şekilde öğretiminin gerçekleşmesi için öğretim ilke ve yöntem bilgisine ihtiyaç vardır. Bu nedenle mesleğinde başarılı bir öğretmenin özellikleri arasında öğretim yöntem ve tekniklerini çok iyi bilen ve uygulayan olma özelliğini de saymak mümkündür. Bu özelliklerle sahip bir öğretmen ders kalitesini ve verimini arttıracaktır. Derste öğretim yöntemlerinin uygulanması, eğitim-öğretim sürecinin kalitesini arttıracak, verimli bir öğretim ortamının oluşmasını sağlayacaktır.

³¹ Bu olay “öğretmenin yazdığı örnek olay” olarak kurgulanmıştır.

Din öğretiminde de bütün öğretim alanlarında olduğu gibi öğretim yöntemlerinin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğrenim ilkelerinden birisi de anlamlı bir şekilde öğrenilen bilginin anlamsız öğrenilen bilgiden daha kalıcı ve genellenebilir özellikte olmasıdır.³² Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerindeki soyut kavramların ve değerlerin derslerde öğretilmesi kolay olmamaktadır. Özel öğretim yöntemlerinin din öğretiminde kullanılması öğretmenin işini kolaylaştıracak, öğrencilerin ise öğretilmek istenen bilgileri öğretim programında belirtilen süre içerisinde eğlenceli ve verimli bir şekilde kavrayarak öğrenmelerini sağlayacaktır.

Din öğretiminin günlük hayattan kopmadan, pratiğe dönük olarak ele alınması, bilginin davranışa dönüşmesine ve gerçek hayattaki anlamının kavranmasına büyük katkı sağlamaktadır. Öğretim yöntemleri içerisinde örnek olay incelemesi yöntemi bu noktada büyük öneme sahiptir.

Örnek olay incelemesi yöntemi, gerçek hayatta karşılaşılan bir problemle ilgili öğrencilerin aktif katılımı, görüşler bildirerek ve tartışarak sonuca ulaşmalarını amaçlayan bir yöntemdir. Öğrenciler, kendilerinin oluşturduğu ya da öğretmenin sunduğu hazır bir örnek olay üzerinde düşünerek, konunun gerçek hayattaki yerini görebilmektedir. Aynı şekilde, konuyla ilgili kendi fikirlerini arkadaşlarıyla paylaşarak, öğretmenin rehberliğinde sonuca ulaşmaktadır. Örnek olay incelemesi yöntemi bu özellikleriyle öğretim ilkelerine, özellikle de öğrenciye görelilik ve yakından uzağa ilkelerinin derste gerçekleştirilmesine uygun düşmektedir.

İnanç, İbadet, Hz. Muhammed, Vahiy ve Akıl, Ahlak ve Değerler, Din ve Laiklik, Din, Kültür ve Medeniyet öğrenme alanlarından her birinde, örnek olay incelemesi yöntemini kullanarak ders planları hazırlamak mümkündür. Örnek olaylar öğretmen tarafından hazırlanabileceği gibi öğrenciler tarafından da hazırlanması mümkündür. Örnek olayın öğretmen ve öğrenciler tarafından hazırlanması yaratıcı düşünme becerisinin gelişmesine katkıda bulunabilir.

Ülkemizde eğitim materyallerinin kullanılmasında geç kalınmıştır.³³ Klasik araçlar³⁴ olarak nitelenen, yazı tahtası, tebeşir, defter ve kalem gibi araçlar bugün hala birçok okulda aktif olarak kullanılmaktadır. Ancak mümkün oldukça örnek olaylar sinevizyondan yansıtılmalı, metnin bütün öğrenciler tarafından görülmesi sağlanmalıdır. Bununla birlikte örnek olay sunumu görsel materyallerle desteklenerek ders daha zengin ve etkili bir formata dönüştürülebilir. Bu da örnek olay üzerinde öğrencilerin ilgisini ve katılımını olumlu yönde etkileyecektir.

Uygulama aşamasında dikkat edilmesi gerekli hususları göz önünde bulundurma koşuluyla bir öğretim yöntemi olarak örnek olay incelemesi

³² İsmail Aydoğan, “Sınıfta İstenmeyen Davranışların Yönetimi”, *Kuram ve Uygulamada Sınıf Yönetimi (Ed. Celal Gülşen)*, Ankara, 2010, s. 202.

³³ Aşkın, Asan, *Bilgisayar Destekli Din Öğretimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1998, s. 19.

³⁴ Cavit, Binbaşoğlu, *Öğretim Metodu ve Uygulama*, Kardeş Matbaası, Ankara, 1967, s. 83.

yöntemi, derste öğrencilerin aktif katılımlarını sağlaması, hayatın içinden seçilen örnek olaylarla ders konularının pratik hayattaki yerini öğrenciye göstermesi, etkili ve verimli bir öğretim ortamı oluşturmaya imkân sağlaması gibi öğretim açısından birçok katkıları nedeniyle, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyürek, Süleyman, *Din Öğretiminde Kavram Öğretimi*, Dem Yayınevi, İstanbul, 2004.
- Akıncı, Adem, *Din Eğitiminde Etkili Bir Yöntem: Hikaye*, Feza Gazetecilik AŞ, İstanbul, 2001, s.41.
- Asan, Aşkın, *Bilgisayar Destekli Din Öğretimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1998.
- Aydın, M. Zeki, *Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2005.
- _____, *Din Öğretiminde Yöntemler*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2005.
- _____, *Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi*, Karakoç Yayınevi, Ankara, 1998.
- Aydoğan, İsmail, “Sınıfta İstenmeyen Davranışların Yönetimi”, *Kuram ve Uygulamada Sınıf Yönetimi (Ed. Celal Gülşen)*, Ankara, 2010.
- Başaran, İbrahim Ethem, *Eğitim Psikolojisi*, Gül Yayınevi, Ankara, 1996.
- Bilgin, Beyza, *Din Eğitimi*, Gün Yayıncılık, Ankara, 1999.
- Bilgin, Beyza, SELÇUK, Mualla, *Din Öğretimi*, Gün Yayıncılık, Ankara, 1999.
- Binbaşıoğlu, Cavit, *Öğretim Metodu ve Uygulama*, Kardeş Matbaası, Ankara, 1967.
- Buyrukçu, Ramazan, “Ortaokullardaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimine Genel Bir Yaklaşım”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4, Ankara, 1999.
- Çelebi, İlyas, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin İlk ve Ortaöğretim Programlarına Girişi ve Bugünkü Müfredatı”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, İstanbul, 1999.
- Doğan, Recai, Tosun, Cemal, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2003.
- Eryılmaz, Recep, *Orta Öğretimde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.
- Fidan, Nurettin, ERDEN, Münire, *Eğitime Giriş*, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1998.
- Güler, Tuğba, *Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2007.

- Kaya, Mevlüt, “Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ahlak Eğitiminde Kullanılması”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 8, Samsun, 1996.
- Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, DİB Yayınları, Ankara, 2001.
- Küçükahmet, Leyla, *Program Geliştirme ve Öğretim*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2007.
- Meb Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu*, MEB Yayınları, Ankara, 2006.
- _____, *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı*, Ankara, 2010
- Oğuzkan, A. Ferhan, (y.h.), *Orta Öğretim Kurumlarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi ve Sorunları*, Türk Eğitim Derneği IX. Öğretim Toplantısı, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 23-24 Mayıs 1991.
- Özbay, Canan, 1982 ve 2005 Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programlarının Karşılaştırılarak 2005 Öğretim Programının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2007.
- Özden, Yüksel, *Eğitimde Yeni Değerler*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 1998.
- Pektaş, Pelin, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Çoklu Zeka Uygulamaları*, Özel Ceceli Okulları Yayınları, Ankara, 2003.
- Peker, Hüseyin, “Eğitim ve Öğretimde Metodun Önemi ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Metodlar”, *MEB Din Öğretimi Dergisi*, Ankara, Sayı: 17, Yıl:1998.
- Selçuk, Mualla, *Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*, TDV Yayınları, Ankara, 1991.
- Sünbül, Ali Murat, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2007
- Tok, Şükran, “Öğretme-Öğrenme Stratejisi ve Modelleri”, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*(Ed.:Ahmet Doğanay), Pegem A Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007.
- Taştekin, Osman, *Kıyamet ve Ahiretle İlgili Kavramların Öğretimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1998.
- Taşpınar, Mehmet, *Kuramdan Uygulamaya Öğretim Yöntemleri*, Üniversite Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 2006.
- Tok, Türkay N., “Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler”, *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Ed. Ahmet Doğanay), Pegem A Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007
- Tosun, Cemal, *Din Eğitimi Bilimlerine Giriş*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2000.
- Uşun, Salih, “Öğretim İlkeleri ve Stratejileri – Yöntemleri ve Teknikleri”, *Öğretim İlke ve Yöntemler* (Ed. Salih Uşun), Kriter Yay., İstanbul, 2008.
- Vural, Birol, *Öğretim Faaliyetlerinde Yöntem-Teknik ve Etkinlikler*, Hayat Yay., İstanbul, 2004.